

Seat No. : _____

BB-101

May-2015

B.A., Sem.-IV

EC-1-212 : Sanskrit

काव्यप्रकाश (उल्लास – १, २, १०)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

सूचना : प्रश्नपत्रमां छपायेदो प्रश्नकमांक ज उत्तरवडीमां दपो.

Instruction : Write the question number in answer book as printed in the question paper.

१. (अ) काव्यना प्रकारो उदाहरणसहित समजावो. ७
1. (a) Explain in detail the types of poetry with examples. 7

अथवा/OR

काव्यप्रकाशने आधारे काव्यहेतुनी चर्चा करो.

Discuss the purpose of poetry according to Kavyaprakash.

- (अ) उपादान लक्षणानी उदाहरणसहित चर्चा करो. ७
- (b) Discuss the उपादान लक्षणा with examples. 7

अथवा/OR

नीचेनामांथी कोठपण भे विशे टूकनोंध दपो :

Write short notes on any **two** of the following :

- (1) लक्षण-लक्षणा
- (2) मीमांसक मतखंडन
- (3) शुद्धा सारोपा लक्षणा
२. (अ) “गौणी लक्षणा” ना भे प्रकारो उदाहरणसहित समजावो. ७
2. (a) Explain two types of गौणीलक्षणा with example. 7

अथवा/OR

BB-101

1

P.T.O.

नीचेनामांथी कोठपण भे विशे टूंकनोध लणो :

Write short notes on any **two** of the following :

(1) गौणी लक्षणांनी प्रवृत्ति अंगेना त्रण भतो समजावो.

Explain three opinions in the reference to गौणीलक्षणा प्रवृत्ति.

(2) “आयुरेवेदम्” उदाहरण समजावो.

Explain the example of “आयुरेवेदम्”.

(3) “अग्रहस्त, अतक्षा-तक्षा” उदाहरणो समजावो.

Explain the examples of “अग्रहस्त, अतक्षा-तक्षा”.

(ब) नीचेनामांथी कोठपण भे अलंकारो उदाहरणसहित समजावो :

9

(b) Explain with illustration any **two** figures of speech from the following :

7

(1) विभावना

(2) तुल्ययोगिता

(3) मीलित

(4) असंगति

अथवा/OR

नीचेनामांथी कोठपण भे अलंकार-युग्मोनो तझावत समजावो :

Distinguish between the figures of speech any **two** from the following pairs.

(1) दीपक – तुल्ययोगिता

(2) विभावना – विशेषोक्ति

(3) असंगति – विरोध

(4) सामान्य – मीलित

3. नीचेनामांथी कोठपण थार ससंदर्भ समजावो :

13

3. Explain with reference to the context any **four** of the following :

16

(1) शक्ति: कवित्वबीजरूपः संस्कारविशेषः यां विना काव्यं न प्रसरेत प्रसृतं वा उपहसनीयं स्यात् ।

(2) अत्र स्फुटो न कश्चिदलङ्कारः, रसस्य हि प्राधान्यान्नालङ्कारता ।

(3) ‘गङ्गायां घोष’ इत्यत्र तटस्य घोष-अधिकरणत्वसिद्धये गङ्गाशब्दः स्वार्थमर्पयति इत्येवमादौ लक्षणेनैषा लक्षणा ।

(4) विषयन्तःकृतेऽन्यस्मिन् सा स्यात्साध्यवसानिका ।

(5) शब्दचित्रं वाच्यचित्रमव्यङ्ग्यं त्ववरं स्मृतम् ।

(6) हेतुरूपक्रियायाः निषेधेऽपि तत्फलप्रकाशनं विभावना ।

૪. નીચેનામાંથી કોઈપણ છ પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર આપો : ૧૨
4. Answer in brief any six of the following : 12
- (1) કાવ્યપ્રકાશ અનુસાર ‘હેતુસ્તદુદ્ભવે’ પદ સમજાવો.
Explain the term ‘હેતુસ્તદુદ્ભવે’ according to Kavyaprakash.
- (2) મમ્મટ અનુસાર ‘ધ્વનિ’ પદ સમજાવો.
Explain the term of ‘ધ્વનિ’ according to Mammata.
- (3) મમ્મટ અનુસાર કાવ્યનું સ્વરૂપ સમજાવો.
Explain the form of poetry according to Mammata.
- (4) શુદ્ધ લક્ષણનો અર્થ સમજાવો.
Explain the meaning of શુદ્ધલક્ષણ.
- (5) ‘ગૌરયમ્’ ઉદાહરણ સમજાવો.
Explain the example of ‘ગૌરયમ્’.
- (6) ‘આયુર્ઘૃતમ્’ ઉદાહરણ સમજાવો.
Explain the example of ‘આયુર્ઘૃતમ્’.
- (7) વિરોધ અલંકારનું ઉદાહરણ સમજાવો.
Explain the example of વિરોધ અલંકાર.
- (8) દીપક અલંકારનો પ્રયોગ સમજાવો.
Explain the use of દીપક-અલંકાર.
૫. (અ) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરીને ખાલી જગ્યા પૂરો : ૭
5. (a) Fill in the blanks with appropriate option : 7
- (1) _____ કાવ્યનો હેતુ છે.
_____ is the purpose of poetry.
(a) અવરકાવ્ય (b) અભ્યાસ (c) અદોષો
- (2) મધ્યમ કાવ્યનું બીજું નામ _____ છે.
મધ્યમકાવ્ય’s another name is _____.
(a) ધ્વનિકાવ્ય (b) ચિત્રકાવ્ય (c) ગુણીભૂતવ્યઙ્ગય
- (3) અધમ કાવ્યના ઉદાહરણમાં _____ નગરીનું વર્ણન છે.
_____ city is explained in the examples of અધમકાવ્ય.
(a) અમરાવતી (b) ઉજ્જૈની (c) કાશી

(4) स्वसिद्धये पराक्षेपः _____ मां डोय છે.

There is स्वसिद्धये पराक्षेपः in _____ लक्षणा.

(a) उपादान लक्षणा (b) लक्षण-लक्षणा (c) शुद्धा साध्यवसानिका लक्षणा

(5) लक्षणायां _____ प्रकार છે.

There are _____ types of लक्षणा.

(a) 5 (b) 6 (c) 4

(6) काव्यप्रकाश _____ संप्रदायનો ગ્રંથ છે.

Kavyaprakash is a _____ tradition's book.

(a) व्याकरण (b) वेदान्त (c) अलंकार

(7) मम्मटने _____ નો અવતાર માનવામાં આવે છે.

Mammata is believed _____'s incarnation.

(a) कालिदास (b) इन्द्रदेवता (c) वाग्देवता

(બ) નીચેના શબ્દોનાં જોડકાં જોડો :

9

(b) Match the following columns :

7

(1) काव्यहेतु	(A) काव्यप्रकाश
(2) अवरकाव्य	(B) लक्षण-लक्षणा
(3) मम्मट	(C) ध्वनि (काव्य)
(4) पदार्थ स्वसमर्पणम्	(D) शब्दचित्र
(5) वैयाकरणः	(E) निपुणता
(6) उत्तमकाव्य	(F) सारोपा गौणी लक्षणा
(7) गौवाहीकः	(G) स्फोटवाद